

A Fővárosi Ítéltábla a Magyar György & Társai Ügyvédi Iroda (**felperesi jogi képviselő címe**, ügyintéző: dr. Magyar György ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe.) I. rendű, II.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe.) II. rendű, dr. III.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe.) III. rendű és IV.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe.) IV. rendű felpereseknek - a Pál és Társai Ügyvédi Iroda (fél címe 2 , ügyintéző: dr. Pál András ügyvéd) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2014. július 1. napján meghozott 34.P.22.400/2011/77. számú ítélete ellen az alperes részéről 78. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az I., II., III. és IV. rendű felpereseknek 15 napon belül személyenként 50.000 (ötvenezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget és az államnak külön felhívásra 640.000 (hatszáznegyvenezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperesek keresete annak megállapítására irányult, hogy a vörösiszap katasztrófa által az alperes megsértette a felpereseknek az emberi méltósághoz és egészséges környezethez való személyhez fűződő jogait. Kérték, hogy az elsőfokú bíróság nem vagyoni kártérítés címén kötelezze az alperest a felperesek részére személyenként 2.000.000 forint és járulékai megfizetésére a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 103. § (1) bekezdése és a Ptk. 345. § (1) bekezdése, valamint 355. § (1) bekezdése alapján.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Azt a tényt nem vitatta, hogy a felpereseknek sérült az emberi méltósághoz és egészséges környezethez való joguk, azonban állította, hogy azokat nem az alperes sértette meg, ezért a bekövetkezett káreseményért a felelőssége nem áll fenn.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes a 2010. október 4-én az alperes ajkai gyártelepén található X. számú vörösiszap tározó gátfalának átszakadásával összefüggésben megsértette a felperesek emberi méltósághoz és egészséges környezethez való jogát. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I., II., III. és IV. rendű felpereseknek fejenként 2.000.000-2.000.000 millió forintot és ezen összegek után 2010. október 4. napjától a kifizetésig a

késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű kamatot, valamint a felpereseknek együttesen 508.000 forint perköltséget. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a Magyar Államnak külön felhívásra 480.000 forint illetéket, valamint 500.588 forint állam által előlegezett költséget.

Ítéletének indokolásában idézte a Ptk. 345. § (1) bekezdését, valamint a Kvtv. 103. § (1) bekezdését és a 102. § (1) bekezdését. Megállapítása szerint elsősorban azt kellett vizsgálnia, hogy az alperesnek a vörösiszap tárolására irányuló tevékenysége veszélyes üzemnek minősül-e. A lefolytatott bizonyítás eredményeképpen pedig azt állapította meg, hogy a tevékenység veszélyes üzemnek minősül. A 34.P.26.768/2010. szám alatt indult perben előterjesztett szakvéleményt és annak kiegészítését ítélezésének alapjául elfogadta, és érdemi döntésénél figyelembe vette a más perből beszerzett bizonyítékokat is. A bizonyítékok értékelésével megállapította, hogy az alperes tevékenysége a katasztrófát megelőzően a környezetet terhelte, illetve veszélyeztette, így a felperesekkel szemben a veszélyes üzem szabályai szerint tartozik felelősséggel, mert a környezetkárosító eredmény bekövetkezése már önmagában is kimeríti környezetterhelés Kvtv.-ben meghatározott fogalmát. Nem találta megalapozottnak az alperesnek azt a védekezését, hogy a kárt olyan, a veszélyes üzemi tevékenységen kívül álló ok okozta, mely az alperes részéről elháríthatatlan volt. Rögzítette, hogy a gátszakadás összetett jelenség volt, amelyet számos tényező és ezek kedvezőtlen, egyidejű összejártsága idézett elő. A szakvéleményekből megállapította, hogy a gátszakadás kialakulásának fő geotechnikai okaiként a gát alatti kövér agyagban rendelkezésre álló nyírószilárdság csökkenése, illetve a nyírófeszültség tárolt zagyszint emelkedése miatti megnövekedése, a gát alatti talajtörés bekövetkezése, a gát alatti talaj kifelé mozgása, a gátláb előtti talajfelszín megemelkedése, ezzel egyidejűleg a gát belső részének süllyedése, a csak minimális húzó igénybevétel felvételére képes, az ÉNy-i saroknál jelentős igénybevételeket elszenvedő gátanyag megrepedése jelölhető meg. Kiemelte, hogy dr. N. szakértő vélemény-nyilvánítása szerint elsősorban a kation csere miatti folyamat okozta a katasztrófát, ezért a gátszakadás később akkor is bekövetkezett volna, ha nincs más ok. A X. számú tározó gátestének meggyengülését és a vörösiszap kiáramlását az alperes által tárolt magas lúgtartalmú anyag és az altalaj kölcsönhatásaként a gravitáció hatására kialakult kémiai folyamat okozta, melynek során a talajban lévő ásványi anyagok szerkezetét a lúgos kémhatású NaOH megváltoztatta. Az alperes környezetet terhelő tevékenysége közvetlenül kapcsolódott a káreseményhez, mert a katasztrófát eredményező kár bekövetkezése az alperes tevékenységének azzal a mozzanatával állt okozati összefüggésben, amelynek révén a tevékenység környezetet veszélyeztetőnek minősül (lúgos anyag tárolása), így nem tekinthető a környezetet terhelő tevékenység körén kívüli oknak. Az alperesnek a környezet terhelésével járó tevékenysége, valamint a bekövetkezett káreseménynek az alperes tevékenységével összefüggő kapcsolata az alperes kártérítési kötelezettségét önmagában megalapozza, amely alól nem tudja magát kimenteni. Az alperes kártérítési felelősségét a Ptk. 345. § (1) bekezdése, valamint a Kvtv. 101. § (2) bekezdés d) pontja alapján állapította meg. Az alperes által szakkérdések alátámasztásaként előterjesztett tanúbizonyítási indítványokat mellőzte.

Idézte a Ptk. 355. § (1) bekezdését, és utalt az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI. 1.) számú határozatára azzal, hogy a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdése értelmében a felpereseknek kellett bizonyítania, hogy a káreseménnyel okozati összefüggésben a személyiségi joguk sérült. A feleket személyesen meghallgatta, tanúbizonyítást folytatott le, és szakértői bizonyítást rendelt el.

A perben előterjesztett szakértői véleményt ítélezésének alapjául elfogadta, és a nem vagyoni kártérítés összegének megállapításakor különös súllyal értékelte, hogy az I. rendű felperes a katasztrófát személyesen élte át, és otthonában érte a vörösiszap ömlés. Annak ellenére, hogy sikerült elmenekülnie, komoly stresszt jelentett számára, hogy az ablakpárkányra kapaszkodva kellett várakoznia amíg az áradat emelkedett. Hosszabb időn keresztül halálfélelmet, szorongást élt át, segítséget pedig nem tudott kérni és kapni, és az átélt trauma nagyon komoly lelki problémát

okozott számára, jelenleg sem szívesen beszél az eseményekről. A II. rendű felperesnél figyelembe vette, hogy az édesanyja tőle tudott először telefonon segítséget kérni. Ő nem tartózkodott a környéken, és még azt is meg kellett várnia, hogy valaki más hozza őt vissza autójával. Különösen értékelte az átélt bizonytalansággal járó szorongást amiatt, hogy nem tudhatta mi lesz az édesanyjával. Jelenleg is reménytelenség érzést és hosszabb ideig tartó alvásproblémákat él át. A III. rendű felperes is tehetetlen volt, és át kellett élnie a hosszabb ideig elhúzódó bizonytalanságot, mert nem tudott arról, hogy édesanyjával mi történik. Figyelemmel volt a kapcsolatai beszűkülésére és érzelmi labilitására is, amely jelenleg is fennáll. A IV. rendű felperes az esemény ideje alatt nem tartózkodott otthon, így a történeteket bizonytalanság érzettel társítva kellett átélnie. Az elsőfokú bíróság értékelte azt is, hogy a stresszhelyzet ingerültté tette, és jelenleg is labilis a hangulata. Valamennyi felperesnél kiemelten értékelte, hogy az otthonukkal együtt nem csak a megszokott környezetüket és a korábbi baráti társaságukat, ismerőseiket veszítették el, hanem az összes családi emléket, amelyek mindannyiuk számára pótolhatatlanok, és ez nyilvánvalóan mindannyiukra negatív lelki hatást gyakorolt, amely fokozottan megnehezítette beilleszkedésüket.

Az ítélet elleni fellebbezésében az alperes elsődlegesen az ítéletnek a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását, másodlagosan az ítélet megváltoztatásával a kereset elutasítását kérte.

Előadta, hogy az elsőfokú bíróság a jogalap kérdésében érdemi bizonyítást egyáltalán nem folytatott, csupán a 34.P.21.895/2011. számú ügyből emelt át részeredményeket. Az ügyben eljáró szakértők szakvéleményei közötti lényeges ellentmondásokat nem oldott fel. Utalt arra is, hogy a másik perben kirendelt, de más perekben is szakvéleményt előterjesztő szakértők saját véleményük számos pontját módosították, vagy vonták vissza. Alaptalan és iratellenes ezért az a megállapítás, hogy a szakértők szakvéleményéhez aggályok nem fűződnek. Az alperes az MSZ 30/2013. számú szakértői vélemény megállapításait nem fogadta el, arra a másik perben részletes észrevételeket terjesztett elő. Ebből is látszik, hogy nem volt lehetősége bizonyítási indítványt előterjesztetni, hiszen a szakértői bizonyítás nem a jelen perben folyt, így sérült a közvetlenség alapelve. Az elsőfokú bíróság olyan személyek meghallgatásától és nyilatkozataitól tekintett el, akiknek a gátépítés területén kiemelkedő szakmai ismerete van, ezért bizonyítási indítványainak elutasítása okszerűtlen és jogsértő is volt. Továbbra sem vitatta, hogy a felperesek személyiségi jogai sérültek, azonban állította, hogy azokat nem az alperes sértette meg, mert a gátszakadást nem az alperes tevékenysége, vagy mulasztása okozta. A rendelkező rész nem jelöl meg olyan magatartást, amellyel kapcsolatban a jogsértés megállapítható, és ezt a megalapozatlanságot az indoklás sem küszöböli ki. A jogellenességet, a kárt és a kettő közötti okozati összefüggést a Ptk. 345. § (1) bekezdése szerint is a károsultnak kell bizonyítani, azonban a felperesek nem jelölték meg az alperesnek azt a jogellenes magatartását, amelyből eredően őket kár érte, és azt sem, amelynek jogellenességére a veszélyes üzemi felelősség körében hivatkoztak. Ennek hiányában pedig nem képezheti az eljárás tárgyát a jogellenes károkozó magatartás, illetőleg a kár közötti okozati összefüggés meglétének vizsgálata sem. A szakértők sem tudtak megnevezni olyan konkrét alperesi magatartást, amely jogellenes károkozó magatartásként értékelhető. Az elsőfokú bíróság anélkül vizsgálta és értékelte a kimentés körében felmerült bizonyítékokat, hogy maga a veszélyes üzemi felelősség bizonyítása megtörtént volna. Nem világos, hogy az alperes mely tevékenységét értékelte olyan tevékenységként, mely során veszélyes anyag került a környezetbe. A tényállást nem tárta fel, illetőleg az alperesi technológiát nem ismerte meg kellő részletességgel, ezért nem értékelte súlyának megfelelően azt a tényt, hogy az összes tározó körül a résfal, illetőleg függönyfal hatósági előírásra épült. Ennek rendeltetése, hogy megakadályozza a környezet esetleges terhelését, vagy veszélyeztetését.

Az összecszerűség is megalapozatlan, mert a szakértői véleményben foglaltak ismeretében megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság az általa kirendelt igazságügyi orvos és elmeorvos

szakértők véleményét az összecszerűség meghatározásánál figyelmen kívül hagyta, és eltűzött nem vagyoni kártérítést ítelt meg a felperesek számára. Hivatkozott a BH2000. 569 számú eseti döntésére. A bírói gyakorlat szerint magasabb összegű nem vagyoni kártérítést csak bizonyítottan súlyos körülmények alapoznak meg. A szakértői vélemények sem igazoltak olyan súlyos körülményeket a felpereseknél, amelyek ilyen, magasabb összegű nem vagyoni kártérítésre adhatnak okot, ezért a nem vagyoni kártérítés összege eltűzött és indokolatlan. Az elsőfokú bíróság a tényállást nem tárta fel, illetve hiányosan felvett bizonyítás okán olyan megállapításokat tett, amelyek nem felelnek meg a szakmai és tudományos ismereteknek, tényeknek. A felajánlott és mellőzött bizonyítási indítványokra tekintettel a rendelkezésre álló adatok ellenére állapította meg a tényállást, és annak rögzítése során szinte kizárólag a felperesek előadásaira támaszkodott.

A felperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult, annak helyes indokaira hivatkoztak.

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt a Pp. 228. § (4) bekezdése szerint jogerőre emelkedett rendelkezése, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet egészében bírálta felül.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a felperesek keresetének elbírálásához szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta, és a jogszabályoknak mindenben megfelelő érdemi döntést hozott, amelynek indokaival a másodfokú bíróság túlnyomó részben egyetértett, ezért az alperes fellebbezésére tekintettel csupán az alábbiakat emeli ki.

A felperesek az alperes által üzemeltetett vörösiszap-tározóból kiáramló nagy mennyiségű lúgos anyag kárt okozó következményei miatt megsértett alanyi jogaik védelme érdekében a Ptk. 345. § (1) bekezdése alapján szerződésen kívül okozott kárak pénzbeni megtérítése iránt indítottak keresetet az alperessel szemben. A Ptk. 345. § (1) bekezdésének utolsó fordulata szerint a fokozott veszéllyel járó tevékenység folytatására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni arra is, aki az emberi környezetet veszélyeztető tevékenységével kárt okoz. Ez a rendelkezés a fokozott veszéllyel járó és az emberi környezetet veszélyeztető tevékenységek egymáshoz való viszonyától függetlenül utal vissza a Ptk. 345. § (1) bekezdésének első fordulatában foglalt tárgyi felelősségi szabály alkalmazhatóságára. Ebből következik az is, hogy az alperes kártérítési kötelezettsége szempontjából elsősorban nem a fokozottan veszélyes tevékenység folytatásának, hanem a tevékenység emberi környezetre veszélyes elemének van érdemi jelentősége. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen állapította meg, hogy ennek megvalósulása minden további bizonyítás nélkül megalapítja a környezetet veszélyeztető személy tárgyi felelősségét. Nem vitás tény, hogy az alperes telephelyéről kiáramló vörösiszap súlyos környezeti károkat okozott, és a katasztrófát eredményező kár bekövetkezése az alperes tevékenységének azzal a mozzanatával - lúg tartalmú anyag tárolásával - állt okozati összefüggésben, amelynek révén a tevékenység környezetet veszélyeztetőnek minősül, ezért megállapítható, hogy az alperes környezetet terhelő tevékenysége közvetlenül kapcsolódott a káreseményhez. A bekövetkezett káreseménynek az alperes tevékenységével összefüggő kapcsolata pedig a Ptk. 345. § (1) bekezdése értelmében az alperes kártérítési kötelezettségét megalapozza, így a fellebbezésében alaptalanul kifogásolta a kárt okozó tevékenység és a jogsértés tárgya közötti kapcsolat hiányát. Ebből következik az is, hogy a felperesek kereseteinek elbírálását - függetlenül attól, hogy a vörösiszap tárolása egyébként mennyiben minősül fokozottan veszélyes tevékenységnek - az emberi környezetet veszélyeztető tevékenység és a bekövetkezett kár közötti okozati összefüggés, valamint a Ptk. 345. § (1) bekezdésében meghatározott kimentő okok bizonyításának eredményessége érinti.

A károsultak által indított perekben és a büntetőeljárásban felmerült azonos szakkérdésben elkészített szakértői vélemények bizonyító erejét az alperes alaptalanul kifogásolta. A szakértői bizonyítást az eljáró bíróságok minden esetben a garanciális eljárási szabályok keretei között folytatták le. Ha a más hatósági eljárásból beszerzett szakvélemények a Pp. 206. § (1) bekezdése szerint a perben bizonyítandó tények értékelhető és aggálytalan bizonyítékként szolgálnak, amelyek ismertetésével a bíróság azokat a tárgyalás részévé teszi, ugyanezen szakkérdések megválaszolására újabb szakértő kirendelése, illetőleg a szakvélemény kiegészítése szükségtelen. Az elsőfokú bíróság a felek tényállítása, az alperes részéről megbízott szakértők és a bizonyítékként beszerzett szakértői vélemények együttes értékelésével jutott arra a következtetésre, hogy a felpereseket ért károkat az alperes tározójában lévő zagy és az altalaj érintkezésével kialakult kémiai folyamat folytán a talaj szerkezetének megváltozása okozta, amely szükségszerűen - minden egyéb októl függetlenül - vezetett a káreseményhez. A felperesek keresetével érvényesített jog fennállását az már nem érinti, hogy mindezt meghaladóan még milyen további okok befolyásolták a káresemény bekövetkezését, a résfal építésének milyen szerepe volt a lezajlott kémiai folyamatban, mennyiben volt előre látható és megelőzhető a káresemény, illetőleg rideg, vagy kúszásos törés következtében történt a katasztrófa. A szakértők vélemény-nyilvánításaiban fennmaradó ellentmondások ezért a felek közötti jogvita elbírálására nincsenek kihatással, amelynek következtében szükségtelen a szakértői bizonyítás kiegészítése, ugyanakkor az alperes a kártérítési felelősség kimentésére alapot adó és értékelhető okot nem adott elő, így az sem állapítható meg, hogy a szakértői vélemények kiegészítésére irányuló további indítványaival mely tényállítást kívánta alátámasztani. Az elsőfokú bíróság a Pp. 206. (1) bekezdésében szabályozott jogkörében eljárva az azonos tárgyban elkészített szakvéleményeket értékelve hozta meg a döntését, és a másodfokú bíróság nem látott semmilyen indokot arra, hogy a szakvélemények alapján levont, ellentmondásoktól mentes következtetéseket felülmérlegelje, különös tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság által értékelt szakértői vélemények - ide értve az alperes által megbízott szakértő véleményét is - önmagukban is alátámasztják a felpereseket megillető jog fennállását. Az elsőfokú bíróság a szakvélemények kiegészítését és ugyanezekben a kérdésekben a tanúk kihallgatását a már kifejtett indokok alapján a Pp. 3. § (4) bekezdés második mondatában foglaltaknak mindenben megfelelő alkalmazásával mellőzte.

A felpereseknek a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja alapján indított keresete az egészséges környezethez és emberi méltósághoz való joguk megsértésének megállapítására irányult. Miután az alperes környezetet veszélyeztető tevékenysége és a felpereseket ért sérelmek közötti okozati összefüggés egyértelműen fennáll, minden ténybeli alapot nélkülöz az alperesnek az a védekezése, hogy a Ptk. 84. § (1) bekezdésének e) pontja alapján nem köteles az ebből eredő károkat megtéríteni. Az elsőfokú bíróság ezért a jogszabályok megfelelő alkalmazásával jutott arra a következtetésre, hogy a felpereseket a Ptk. 360. § (2) bekezdése alapján irányadó Ptk. 300. § (1) bekezdése értelmében megilleti a jogosultság arra, hogy az alperestől a káreseménnyel okozati összefüggésben bekövetkezett nem vagyoni kárjuk megtérítését követeljék.

A személyhez fűződő jogok sérelmét a külső behatás és annak a személyre gyakorolt hatása valósítja meg. Mindezek együttes mérlegelése alapján határozható meg a nem vagyoni kár mértéke. Az elsőfokú bíróság a Ptk. 355. § (4) bekezdésének és a Pp. 206. § (1) bekezdésének alkalmazásával a kár, valamint a káresemény közötti okozati összefüggés valamennyi elemét és a kártérítés mértékét a felpereseket ért nem vagyoni hátrány súlyához igazodóan részletesen, okszerűen és logikusan értékelte. Kellő súllyal vette tekintetbe azt a tényt, hogy a káresemény következtében a felpereseknek olyan pótolhatatlan tárgyi emlékei semmisültek meg, amelyek hiánya az addig kialakított életükben megmagyarázhatatlan és nehezen feldolgozható veszteséget okozott. A családi

otthon és az abban lévő személyes tárgyak elvesztése a személyiségükből fakadó szabad önrendelkezési joguknak a további életükre is kiható olyan súlyos sérelmét okozta, amelynek kompenzálására a megítélt nem vagyoni kártérítés összege - figyelemmel a felperesek által közvetlenül átélt traumára is - kellően mértéktartó és elfogadható. Az elsőfokú bíróság ezért a nem vagyoni kártérítések összegét a bizonyítékok megfelelő mérlegelésével helyesen állapította meg, amelynek indokaival a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett, és nem látott semmilyen alapot arra, hogy a bizonyítékok helytálló értékelése alapján meghozott döntést felülmérlegelje.

Az elsőfokú bíróság eljárási szabályt nem vétett, a tárgyalás kiegészítése szükségtelen, így az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének a Pp. 252. § (2)-(3) bekezdésében foglalt eljárási feltételei sem állnak fenn. A másodfokú bíróság ezért az elsőfokú bíróság ítéletét - a Pp. 253. § (4) bekezdése alapján visszautalva annak túlnyomó részben helyes indokaira - a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező alperes a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó 78. § (1) bekezdése értelmében köteles a felperesek ügyvédi munkadíjban felmerült másodfokú perköltségeit megfizetni, amelynek mértékét a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdéseinek alkalmazásával állapította meg. Az alperes az 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése értelmében köteles az államnak a fellebbezési illetéket megfizetni.

Budapest, 2015. június 30.

. Hőbl Katalin s.k.
a tanács elnöke

Dr. Bleier Judit s.k.. Senyei György s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül: